

Nro 19.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben Septembernek 3-dik napján 1793.
esztendőben.*

Frantzia Ország.

Nemtsak a' *Conciergerie*, hanem minden tömlőt-
zők dugva vagynak a' fogságra vitettekkel,
és tsak nem minden napon szaporodik azoknak szá-
mok. Még azok is, a' kik az 1790-dik esztendő-
beli constitutiót koholták, mindnyájan tömlőtzők-
re hányattattak. Hát ugyan mikor lelzen már
vége e' szertelen való nyomorúságnak és törvény-
telen tselekedeteknek ?

Augustusnak 1 ső napjától fogva 10-kig Fr.
Országban történt nevezetesebb dolgok ezek vól-
tanak: *Caen* városa Aug. 2 dikán az új constitu-
tiót bé vévén, magát a' N. Gyűlés alá vetette. —

T

Pethionnak familiája meg fogatván Párisba vitétt. *Buzót* a' *Caeni* pártosságnak indítója el futott. *Challos* Generál 1500 patrióta katonákkal 20 ezer Royalistákat, ha igaz, meg vert. Eggy levegő égben hajókázó mester eggy alkotmányt készített, és mutatott bé a' N. Gyűlésnek, mellynek segítségével által a' Fr. köz társaságnak minden ellenségeit könnyen öszve ronthatta. (Ez is eggy új találmány az emberi nemzetnek vesztegetésére, hasonló a' puska porhoz.) Ezen új alkotmánynak meg vizsgálata *Guiton-Morvaux*-ra bizattott. *Arnault* arról tett a' N. Gyűlésnek jelentést, hogy a' Fr. köz társaságnak Konstántinápolyba küldetett követje *Semonville*, Helvetziában a' Cs. Agensek által, a' kik Párisból mentenek ő utánna, meg fogattatott — az ott lévő ki költözött Frantziák által környül vétetett, mind ő, mind a' Fr. köz társaság általok király gyilkosainak nevezettek, hogy minden *Semonvillénél* találattott kints, és papiros el vétetett, hogy ő maga *Mantuába* vitétt, onnan pedig, a' mint hallatik, a' *Spielbergi* fogságba Morva Országba fogna vitéttetni. A' *Valenciennesi* vár vólt kórmányozójának, *Ferrand* Generálnak vétkül tulajdonítatik, hogy az ostromlók által ásatott mináknak, contra-minákat nem ásatott, mellyre nézve azt végezte a' N. Gyűlés, hogy a' melly Generál, vagy nemzeti biztos előbb fel adánd valamelly várat, mint az ostromló ellenség a' kö falakon nyilásokat tsinálna, halállal büntetessen meg. — Úgy hallatik, hogy *Danton* néhány nemzeti képviselőkkel azon munkálódik, mitsoda úton módon kellene a' frigyess hatalmasságokkal békességre lépni, sőt Párisban az a' hir foly, hogy ő már el is ment vólna a' békességnek szerzésére, és hogy ezen szerzetendő békességnek fundamentomául az tététt vólna, hogy ha a' szövetséges fejedelmek a' Frantzia köz társaságnak belső dolgaiban magokat nem avattyák, tehát ők, mind a' királynét, mind az egész királyi familiát szabadon fogják bo-

Hüningában Alsatziának erős városában, a' múlt hólnapban történt gyűladás, és az által meg

eméltetett fegyveres tár miatt azt végezte a' N. Gyűlés Aug. 9-dik napján, hogy a' nevezett városnak polgári Előjárói kötelesek ezen tűznek és a' kútakban lévő viz fzükségének okait ki nyomozni, és azokat, a' kik bűnösöknek fognak találtatni, a' Revolutionalis Széknek által adni. E' mellett hogy minden várbeli kórmányozók élteknek vesztesége alatt tartozzanak a' réájok biza-tott épületekért és fegyveres tára-kért felelni.

A' közönséges jóra vigyázó Commissiónak szószóllója *Barrere* tudtára adta a' N. Gyűlésnek, hogy a' szövetséges hatalmasságok még azokat a' neutralis, avagy részre nem hajló hajókat is, a' mellyek eddig eleséget vittének a' Fr. közönséges társaságnak, el foglalják, azomban azzal biztatta őket, hogy ellenségeiknek minden éhséget okozni akaró plánumaikat héjjáavalóvá teszi a' jelenvaló esztendőbeli gazdag termés. Mindazonáltal illyetén végzéseket hozott a' N. Gyűlés, hogy: 1. Minden kerületben egy gabonás tárház épitessen a' Fr. közönséges társaság számára, mellyeknek bé töltésekre 100 millió livra adattasson a' belső dolgokra vigyázó miniszternek a' közönséges kasszából. — 2. A' lakosok, vagy egészlen, vagy egy részént, gabonát fizessenek közönséges adóban. — 3. A' gabonás tára-knak bé szedői mindenkor a' közönséges piatzokon menő gabonának árrok szerént adjanak quietantiát a' gabonát vivőknek. — 4. Minden kerületben a' népnek sokságáhozképest sütő kementzék épitettessenek, és szüntelen kenyeret süssenek azokban a' sütők. — 5. A' melly kenyér sütők azt nem miveléndik, öt esztendeig folytassanak meg polgári jussaiktól, ennekfelette esztendeig vasban járjanak.

Az új Constitutió-nak közönséges bé vételét követett napon tartatott gyűlésben, azt terjesztette *La Croix* a' N. Gyűlés eleibe, hogy minekutánna az új constitutió-nak tökéletességre lett vitele által a' mostani N. Gyűlés maga kötelességét végbe vitte volna, hogy ne láttassák magokat ál-

landóknak tenni akarni, az újjabb törvények szerént, szükség volna az új kórmány székét öfzve gyűjteni. Erre azt végzette a' N. Gyűlés, hogy minden öfztályoknak kerületei jegyeznék fel a' lakosoknak számát, és küldenék bé a' N. Gyűlésnek, melly dolog mihelyt végbe megyen, mingyárt újabb formán fogják az Országot fel öfztani, és akkor az új N. Gyűlést egybe hívni.

Oz *Alpesi* Fr. seregeknek fő kórmányozója *Kellermann* Generál, és az ahoz küldetett N. biztosok arról tettek a' N. Gyűlésnek jelentést, hogy ök 20 ezer emberrel mentenek *Lyon* városa alá — hogy a' lakosokhoz bé küldött patensben megparantsolták, hogy senki, sem az úttzákon, sem az ablakokban ne mérészellyen fegyveresen megjelenni — hogy minden mostani polgári és hadi tisztviselők fosztassanak meg hivatalyaiktól, és mások tétetessenek azok helyett a' N. biztosok által — hogy az ott való fegyveres ház adattasson által a' közönséges társaság seregeinek — hogy a' *Lyon*i lakosok fizessék meg az ellenek tett hadi kélzületnek költségét — hogy a' Nemz. Gyűlésnek Májusnak 31-dik napjától fogva hozott végzései tellyesitessenek bé *Lyonban*. Mindezekre pedig tsak egygy órányi gondolkozásra való időt engedett *Kellermann* Generál a' *Lyon*i lakosoknak.

Hadi Történetek és Környül állások.

Melly nagy veszedelem közt forgott légyen *Valentzia* városa, az éggyesült seregek által lett kemény ostromoltatása alatt, ha másból nem is, abból ki tettzik, hogy abba 76120 ágyú golyóbis, 45177 bomba, 20795 granat, 102 kártáts, 40077 kö golyóbis, 533 vachtel, és 15 puskaporos zsák lövetett bé.

Az innen ki költözött Fr. seregek között lévő lovasok válogatott és szép emberekből állottanak. Ez a' regement két elztendővel ennekelötte *le regiment de la République*, az az, Közönsé-

ges Társaság regementének neveztetett, de mióltától fogva a' szerentsétlen XVI Lajos királyt, meg ölettetésének helyére kisírte, azóltától fogva *Regiment de la mort*, az az, halál regementnek hivattatik. Önnön magok a' Valentziai lakosok is irtóztak ettől, és *l' Escadron de l' echaffaut*, hóhér escadronnak tsúfolták.

Quesnoyból (Quercetumból) jött magános levélből olvassuk, hogy a' *Yorki* hertzeg Gr. *Clerfait* hadi tármester, és *Hohenloé* hertzeg, August. 7-dik napján, *Cambray* és *Bouchain* közt táborozott Frantziákat, véletlenül meg támadták, győzhetetlen tartott sántzaikból ki üzték, minden bagzsiáikat, és tábori eszközeiket el nyerték, és sokat a' más világra küldöttek közzülök. — Az Anglus katonák, régen nem nyertek annyi prédát, mint itten.

Hohenloé hertzeg múlt Augustusnak 6 ik napján *Quesnoy* mellett a' Mormali erdőben meg támadta a' Frantziákat, a' kik olly véggel sántzolták bé ottan magokat, hogy a' *Quesnoyt* ostromló égygyesült seregeket szüntelen nyughatatlanokodtassák, közzülök 500 embert le vágott, 200 pedig el fogott. Úgy hallyuk, hogy *Pottö* Generalis is diadalmaskodott rajtok *Morbège* mellett.

A' *Luxemburgi* tartományból az a' hir érkezett hozzánk, hogy az *Arlon* mellett táborozó Austriai seregeknek száma mind úntalan nevedik, és hogy 30 ezer főből álló sereg fog ott öszve gyülleni; mi végre, még most nem tudatik, sokan úgy vélekednek, hogy azok Lotháringiába fognának bé rontani, és a' midön Prusszusok *Saarlouist* (most *Saarlibrenek* nevezik a' Frantziák) meg fogják szállani, ezek *Longvit* fogják bé keríteni. Hogy ha ezeknek el vételekben szerentsések lehetnek az égygyesült seregek, úgy olztán mind *Metzbe*, mind *Thionvillébe* vivő útakat el zárják, és tsendesen kvártélyozhatnak jövő télen Lotháringiában.

Augustusnak 19-dik napján, tökéletessen bé zárták az égygyesült seregek *Quesnoit*, úgy hogy jobb szárnyok *Denain*, bal szárnyok pedig a' *Mor-*

mali erdő mellett vagyon. Ezen fekvés által minden *Quesnoiba* vivő utak ügyvel vagynak zárattatva, hogy abból sem ki, sem belé senkinek sem lehet menni, seregeinknek hírek nélkül.

*Rastadt*ből (a' Badeni Marchionatusból) érkezett levelek szerént, Aug. 12-dik napon Gróf *Wurmser* meg támadván, a' *Weisenburg* és *Lauterburg* közt lévő sántzokban a' Frantziákat, nemcsak meg verte őket, hanem ennekfelette, azokból úgy ki szoritotta, hogy már most szabadon mehet *Strafsburg*nak ostromlására.

Ugyan onnan érkezett magános levelek által tudósítatunk, hogy Augustusnak 20-dik napján, reggeli három órakor kemény ágyúzás hallatott a' *Rajna* vize mellett, a' melly 7 egész órákig tartott, most keményebben, majd gyengébben. Itten is az égygyesült seregeké vólt a' győzödelem, a' kik *Jokrimot* mingyárt el foglalták, az az előtt való tetőkön magokat bé sántzolt Frantziákat onnan ki üzték, és a' méhes erdőbe szoritották.

*Karlsruhé*ből a' Badeni Marchiónak lakó városából azt írják, hogy Aug. 21-dik napján nagy füst láttatott a' *Rajna* mellett, melly, a' mint onnan ki lehetett venni, az említett méhes erdő tűzének füste vala. A' *Rajna* vizének bal oldalán is meg verték a' német seregek a' Frantziákat.

*Jokrim*nak Aug. 20-dik napján lett el vétetéséről illyetén tudósítást vettünk *Germersheim*ből. Jó hajnalban maga meg támadta Gróf *Wurmser* a' Frantziákat, és nemcsak az ott lévő sántzokat, hanem a' Fr. tábornak is egy részét 10 ágyúkkal egyetemben el foglalta, és 300 Frantziákat ejtett fogságba. — Már most *Lauterburg* mellett fekszik, a' méhes erdő előtt.

*Rheinzaber*ből is azt írta egy valaki, hogy a' *Conde* hertzeg serege, nevezetesen a' *Mirabó* regemente, és a' *Salm* huszárjai igen vitézi módon viselték magokat *Jokrim* alatt. Nevezetesen egy *Schanzenbach* nevezetű adjutáns, születésére nézve *Landau* fi, három huszárral egy nagy ágyút el nyert, *Conde* hertzegnek ajándékozta, és

a' tölle adatott ajándékot egészen a' huzárok-
nak engedte. Ezek a' *Salmi* huzárok rohantanak
Halmbach nevű helységre is, a' honnan szerentsés-
sen ki üzték a' patriota Frantziákat.

Augustusnak 23-dik napján illyetén jelentést
küldött Gr. *Wurmser* Picheibergi fő kvártélyából
a' Bétsi udvari hadi Kantzelláriához, azon via-
dalról, melly F. M. L. *Waldeck* hertzeg és a'
Frantziák közt az előtt való napon *Bergzábern*
mellett a' *Biponti* hertzogségben történt. A' Hor-
váth Országi, véghelyi bataliont, melly a' *Berg-
záberni* szőlő hegyekre telepedett le, reggeli hét
órákor meg támadták a' Frantziák, a' melly tör-
ténét tudtára adattatván *Waldeck* hertzegnek,
Császár gyalog regementének 1 batalionnyával,
3 compánia Székelyekkel, és maga dragonyos re-
gementének 3 escadronnyával rajtok ütött, 's őket
onnan el üzte; de azért még is egész napon tar-
tott az ágyúzás. Dél után két órákor seregünk-
nek bal szárnyára keménnyen rajta hajtottak a'
Frantziák, de tsak tettetésből, mert kevés szem-
pillantásokkal azután fel kerekedvén az ellenség
Weisenburgi táborából, seregünknek jobb szár-
nya és közepe ellen indúlt, holott *Brunner* Gen.
Máyor derekasan védelmezte magát mind addig,
mig *Waldeck* hertzeg segítségére érkezett volna,
a' midőn két versben is vissza nyomatott az el-
lenség, és 1 nyóltz fontos ágyú el is vétetett töl-
le. Hogyha a' mezőnek égyenetlensége engedte,
és a' gyalogság közelebb férhetett volna a' Fran-
tziákhoz, bizonyossan győzedelmet vettének völ-
na rajtok az Austriai seregek. Estéli hét óráig
tartott ez a' viadal, mellyben leg alább 4000
ágyú lövést tettek a' Frantziák; de a' mi batte-
riáink sem maradtak adossak. Részünkről mint-
eggy 100 ember esett el, ellenben az ellenség kö-
zül sokkal több. *Waldeck* hertzeg, igen ditsiri
Brunner és *Mészáros* Gen. Májoroknak, *Roselmi-
ni* Császár regementéből való Obesternek, és B.
Szörényi Erdődy huzár regementebeli fő Strázsa
mesternek jeles magok viseleteket. E' történetről

ennekutánna bővebb jelentést fog tenni *Wurmser* lovas hadi vezér.

Elegyes Tudósítások.

A' mint a' hir szárnyal, az Angliai hadakozó hajók bé mentek a' *Toluni* és *Marsiliai* ki köté helyekbe, és nagy örömmel fogattattak a' lakosok által. Némellyek úgy gondolkodnak, hogy e' két nevezett városok, és még *Lyon* is eggy Fr. Országtól el szakadott különös respublikát akarnak az Anglusoknak és Spanyoloknak protectiójok, az az, védelmek alatt formálni. De e' mind tsak hir, és nem valóság; sokkal bizonyosabb az, hogy *Kellermann* Generál 20 ezer emberrel indult *Marsilia* felé, és hogy ha a' gyengébb eszközök nem használnak meg szelidítésekre, a' N. Gyűlésnek decretoma szerént, kemény eszközökkel fog ellenek élni.

Sokan a' nem sokára következendő békességről álmodoznak; azomban bizonyosnak lenni iratik *Frankfurtból*, hogy múlt *Juliusnak* 14-ik napján, a' Prussziai táborban kemény szövetséget köttenek az Angliai és Prussziai királyok egymás közt, hogy mind addig le nem fogják fegyvereiket tenni, valameddig a' Frantzia nemzet azokat a' tartományokat és várakat vissza nem adja az Anglusoknak, a' mellyeket ebben a' folyó században töllök el vett.

*

*

*

Engedelmet kérek E. Olvasóimtól, hogy az időnek szorossága, és környül állások miatt egész árkussal nem szolgálhatok.

Doct. Decsy Sámuel.